

Lausunto

30.09.2022

Asia: VN/5061/2021

Lausuntopyyntö lukiokoulutuksen laatustrategian luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnon tiivistelmä

Finlands Svenska Skolungdomsförbund, FSS kiittää mahdollisuudesta lausua lukion laatustrategian luonnoksesta. FSS näkee laatustrategian valmistelua tärkeänä, ja näkee luonnoksessa paljon positiivista, jonka päälle lukiokoulutusta voidaan rakentaa vuotta 2030 kohti.

FSS pitää silti laatustrategiaa osittain liian optimistisena ja kokee että monista strategian osista puuttuu realismia. FSS toivoo myös, että luonnoksessa olisi tuotu paremmin esiin eri haasteet ja uhkakuvat jotka vaikuttavat lukioihin.

FSS on myös pettynyt, että laatustrategian valmistelutyössä on luovuttu yhteisten laatukriteerien valmistelusta koska niiden luominen on strategian mukaan ”erittäin haastavaa”. Laatukriteerien puuttumisen takia strategia on käytännössä tiivistelmä jo olemassa olevasta tiedosta. Tällöin strategian merkitys ja vaikutus suomalaiseen laatutyöhön on kyseenalainen. Luonnoksessa toki esitetään eri indikaattoreita, joita koulutuksen järjestäjät voivat laatutyössä käyttää. Mutta indikaattoreista ei tässä strategiassa anneta mitään ohjeistusta. FSS on täten huolissaan siitä, että strategian paras osuus jää valitettavasti kunnolla hyödyntämättä koulutuksen järjestäjiltä.

Johdanto

-

Visio lukiokoulutuksesta ja lukiokoulutuksen laadunhallinnasta

Visio on selkä, ja tiivistää strategian lyhykäisyydessä.

Laadunhallinta suomalaisessa koulutusjärjestelmässä

Kappale laadunhallinnasta on turhan yleinen ja olisi voinut esitellä eri ajatusmalleja koulutuksen laadunhallinnasta, joita Suomessa esiintyy. Kappale voisi myös ottaa huomioon minkälaisessa kontekstissa suomalainen laadunhallinta on kansainvälisesti, sekä millaisia uhkia ja mahdollisuuksia koulutuksen laadunhallintaan liittyy.

Kappale on myös yleisesti hyvin positiivinen laadunhallinnasta suomalaisessa koulujärjestelmässä, eikä mitään kritiikkiä tai vaihtoehtoista näkemystä nykytilasta anneta. Tämä siitä huolimatta oppimistulokset ovat laskusuunnassa ja yhä useampi lukiolainen on uupunut. Siksi olisi hyvä tuoda esiin nykyinen laatutyön onnistuminen Suomessa.

Keskeiset toimijat

Keskeiset toimijat on esitelty ja ryhmitelty kattavasti ja järjestelmällisesti. FSS katsoo silti, että kunnat, uudet hyvinvointialueet sekä nuorisovaltuustot pitäisi erikseen mainita tärkeinä toimijoina. Opiskelijahuollon siirtyminen kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta tulee tekemään hyvinvointialueista keskeisen toimijan oppilaiden kannalta.

Toimintaympäristön kuvaus

Digitalisaatio esitetään kappaleessa laajasti, mutta FSS on vahvasti sitä mieltä, että kaikkia haasteita ei ole otettu kunnolla huomioon. Esimerkiksi kappale olisi voinut huomioida digitalisaation haasteet eri kielten kannalta. Digitalisaatio voi johtaa tilanteeseen missä kieliryhmät eivät ole tasa-arvoisessa asemassa. Uhkana on varsinkin se, että työkalut ja materiaalit jotka tarjotaan muilla kielillä kuin suomenkieltä ovat suppeammat. Tämän takia kappaleessa voisi huomioida paremmin digitalisaation ongelmat.

Hyvinvointi ja osallisuus esitetään kappaleessa turhan positiivisesti, ottaen huomioon kyselyiden, kuten lukiolaisbarometrin tulokset. Teemaa osallisuus ei myöskään juuri mainita tekstissä, vaikka sen rooli on suuri opiskelijoiden kannalta.

Lukiokoulutuksen laatutekijät

Laatutekijät ovat yleisesti hyvin valittuja ja perusteltuja. On positiivista nähdä, että lukiokoulutuksen laatutekijät on valittu hyvin laaja-alaisesti.

Saavutettava lukiokoulutus: Saavutettavuudesta puhutaan kappaleessa hyvin, mutta kohtaa ”Digitalisaatio parantaa lukiokoulutuksen kielellistä ja alueellista saatavuutta” olisi voitu avata paremmin. Digitalisaatio nähdään ainoastaan mahdollisuutena, eikä haasteena, joka voi jyrkentää koulujen ja oppilaiden eroja. Ei ole myöskään varmaa, että digitalisaation vaikutus tulevaisuuteen tule olemaan kaiken kaikkiaan positiivinen. Koronapandemia osoitti liiallisen digityöskentelyn vaikutus nuoriin ja tutkimukset eivät välttämättä jaa kaikkia digitalisaation hyötyjä.

Laadukas oppiminen

-

Hyvinvointi ja osallisuus

-

Kehittyvä toimintakulttuuri

-

Saavutettava lukiokoulutus

-

Laatustrategian toteuttamisesta

Vaikka laatustrategia ja sen toteuttaminen on tärkeää, on hyvä miettiä mikäli lukioilla on nykyisillä resursseilla mahdollista toteuttaa laatustrategiaa. Rahoituksen riittämättömyys, opiskelijoiden ja opettajien uupumus, jatkuvat uudistukset ja reformit voivat hyvin johtaa siihen, ettei aikaa tai kiinnostusta tule olemaan tarpeeksi laatustrategian toteuttamiseen. On olemassa riski että pienemmät lukiot tai resurssipulasta kärsiville lukiolle tämä työ tulee olemaan vain ylimääräinen rasite, joka on pois tärkeämmästä työstä.

Liite

Liitteen laatutekijät ja indikaattorit ovat varsin kattavat. FSS näkee indikaattoreissa pari ongelmaa:

1) Ensinäkin tekstissä sanotaan että ”koulutuksen järjestäjä määrittää omat seurattavat laatutekijät ja indikaattorit”. FSS toivoisi, että indikaattorien valinta olisi laajempaa, ja että varsinkin opiskelijoita ja opettajia kuunneltaisiin indikaattorien vallinnassa. Indikaattorien valinta ei saa olla vain korkeamman johtoportaan ”ylhäältä alas käsky”, vaan on ensisijaisen tärkeää, että eri toimijat ovat mukana niiden valitsemisessa. On myös riski, että koulutuksen järjestäjät valitsevat indikaattoreita, jotka kaunistelevalle nykytilannetta. Tällöin on riskinä, että tärkeitä indikaattoreita jää hyödyntämättä. Yllä mainittujen syiden takia olisi perusteltua, että ainakin osa indikaattoreista olisi kaikille järjestäjille yhteisiä.

2) FSS toivoo, että koulutuksen järjestäjille ja muille toimijoille annettaisiin paremmat ohjeet, miten eri indikaattoreita voitaisiin käyttää.

On myös tärkeää, etteivät lukiot kiinnitä liikaa huomiota indikaattorien absoluuttisiin arvoihin ja absoluuttisiin parannuksiin. On tärkeää, että indikaattorit myös antavat lukioille mahdollisuuden tarkastella suhteellista kehitystä tai eri indikaattorien lähtötasoa. Tämä aspekti indikaattoreista ja laatutekijöistä olisi voitu mainita kappaleessa.

Winberg Henri
Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf

von Kraemer Melina
Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf - Cecilia Huhtala,
Puheenjohtaja, FSS